

“Jaume I situa el realisme polític davant del fanatisme religiós”

Antoni Furió (Sueca, 1958) publica a la col·lecció “Grans obres”, de Bromera, el llibre *El rei conqueridor. Jaume I: entre la història i la llegenda*. És catedràtic d'història medieval a la Universitat de València.

—Heu fet una biografia divulgativa de Jaume I o una interpretació personal?

—Crec que és més personal que no divulgativa. Evidentment, és concebuda com a obra dirigida a un públic ampli, no l'he escrita pensant només en els historiadors. He intentat donar-hi una empremta que no és personal, compte, és generacional.

—En quin sentit?

—Cada època, cada generació, ha de veure amb els propis ulls el passat. La biografia de Ferran Soldevila, la mirada de Ferran Soldevila, no ens és vàlida perquè la història no és sols el que emergeix de les fonts —en el cas de Jaume I, de la Crònica— sinó del prisma de lectura condicionat per les necessitats del present.

—Podríeu il·lustrar això que dieu amb un exemple?

—En les aproximacions biogràfiques anteriors, per meritòries que siguin, hi ha preocupacions que no hi entren, com les dels altres, les del vençuts. Fins ara no es tenien en compte els vençuts, els musulmans. Obliden que eren territoris, els que conquereix, que no eren buits. Que els musulmans, a València, van ser desallotjats de les millors terres, i a Mallorca, reduïts a captivitat i venuts als mercats d'esclaus de la Mediterrània occidental. No pels musulmans, sinó per nosaltres mateixos, no ho podem veure com s'ha vist al XIX i al XX.

—Cal desmitificar Jaume I?

—Cal comprendre'l. I explicar allò que s'ha escrit d'ell, descriure i analitzar les visions que se n'han donat, sovint molt allunyades entre si, perquè se li ha donat la imatge de monarca matamoros i també ha estat edulcorat, en presentar-lo com un precursor del diàleg de civilitzacions, com a mitjancer, intermediari, entre l'islam i el cristianisme, entre dues cultures. La història ha de reflectir el conflicte, però abordar-lo des d'una perspectiva crítica, que no vol dir negativa.

Antoni Furió publica a Bromera el llibre il·lustrat *El rei conqueridor. Jaume I: entre la història i la llegenda*.

—Jaume I és una figura complexa. Quins aspectes n'heu volgut destacar?

—Que era un rei guerrer. Va ser educat pels templers, és a dir, educat en una ideologia cavalleresca i religiosa, els ideals de les croades. En segon lloc, que té sentit d'estat. És un polític, en el sentit actual del terme. Jaume I situa el realisme polític, el pragmatisme, davant del fanatisme religiós. A València, a diferència de Mallorca, no pot expulsar tots els musulmans perquè no hi han vingut prou colons a menar les terres. D'això en dic realisme polític.

—Era un estrateg?

—Del tot. És conscient del desequilibri de la corona d'Aragó amb França, per una banda, i amb Castella, per una altra. Per això renuncia a Múrcia, perquè és conscient del desequilibri demogràfic amb Castella. I amb França, igual. D'aquí ve el tractat de Corbeil. França és molta França i Castella molta Castella: no li demanem l'impossible. Són decisions que

els historiadors li han reprotxat, al meu entendre, injustament.

—Quins han estat els retrets dels historiadors de la corona d'Aragó?

—Els més crítics són els aragonesos i el motiu és ben clar. En comptes d'integrar les terres de l'Ebre al regne d'Aragó, que volia una sortida al mar, es treu un regne de la màniga, el de València, que tanca la sortida d'Aragó al mar. És un greuge que continua fins avui. I els historiadors del Principat, des de Desclot, es dolien perquè ha renunciat a un gran estat des del Roina fins a l'Ebre, primer, i Alacant, després. Els trobadors se'n burlen per no haver venjat la mort del seu pare a Muret i li retreuen la covardia de lluitar contra els moros, més fàcils de derrotar que no els cavallers francesos. I el segon gran greuge és que dividís els seus estats entre els seus fills.

—I els del País Valencià i els illes?

—Aquí, l'adhesió ha estat unànime, sense esquerdes, fossin historiadors progressistes o conservadors. I s'explica pel mite fundacional. La història, a Mallorca i València, per a molts, comença amb Jaume I.

Lluís Bonada